

קונטרס

טו בשבט

בהלכה ובמנהג

כולל טבלה על הפירות המצויים בשווקים בתאריך זה, ואופן בדיקתם, כולל תמונות והמחשה למעשה

”אילן אילן במה אברכך פירותיך מתוקים...
יהי רצון שכל נטיעות שנוטעים ממך יהיו כמותך”

מצטרפים לבית המעשר 03-9030580

תצטרף, תהדר בית המעשר

הפרשת תרומות ומעשרות לפי דעת מרן השו"ע

א. באילו גידולים נוהג מעשר עני ומאימתי מתחילה שנת מעשר עני?

שנת מעשר עני אינה מתחילה בכל הגידולים באותה תקופה, אלא היא חלוקה בין סוגי התוצרת החקלאית וכמפורט להלן:

1. ירקות שייקטפו אחר ר"ה תשע"ח מפרישים מעשר עני.
2. ירקות מאוסמים שמשווקים בתשע"ח אולם נלקטו בתשע"ז [כגון תפוז, אגוז, גור, שום ועוד] מפריש מהם מעשר שני.
3. פירות האילן שהביאו שלישי קודם ט"ו בשבט תשע"ח, אף שייקטפו לאחר ט"ו בשבט, מכל מקום מפריש מעשר עני.
4. פירות שביאו שלישי לאחר ט"ו בשבט תשע"ח [כד"כ החל מפרי השסק ואילך], מפריש מעשר עני.
5. אתרוג שייקטף לאחר ראש השנה של תשע"ח ולפני ט"ו בשבט, מפריש מעשר שני. והנקטף לאחר ט"ו בשבט תשע"ח מפריש מעשר עני בלבד.
6. פירות הדר שהביאו שלישי לפני ט"ו בשבט תשע"ח, ונקטפו לאחר ט"ו בשבט תשע"ח, מעיקר הדין, דינם ככל פירות האילן, ויש שחששו לדמותם לאתרוג מספק, ועל כן מפרישים מספק גם מעשר שני וגם מעשר עני.
7. קטניות שביאו שלישי לאחר ראש השנה תשע"ח, מפריש מעשר עני.
8. קטניות מאוסמים [כגון חומוס, חמניות ועוד], שהביאו שלישי בתשע"ז, מפריש מעשר שני אף אם נלקטו בתשע"ח.

ב. האם חובת הפרשת ונתית מעשר עני נוהג רק בטבל ודאי?

1. חובת הפרשת מעשר עני היא בכל פעם שמפרישים תרומות ומעשרות וגם מפירות שהם ספק טבל.
2. אולם חובת **נתיה** לעני, ונהגת בטבל ודאי, ולא בדמאי [= מצוי היה בזמן יוחנן כהן גדול שרוב עמי הארץ היו מעשרין, ומ"מ התקינו שיש לעשר, ובזמנינו אלו הפירות שאדם קונה עם כשרות, אולם הוא מחמיר לעשר שוב מפני חששות כלשהם], שבדמאי יכול המפריש לומר לעני הבא ראה שהירקות אינם מעושרין וטול מעשרותיך.
3. בפירות שהם ספק טבל [=המצויים בשווקים היום, ללא כשרות] יש אומרים שדינו כדין פירות שהם דמאי, ופטור מלתת לעני, וכדין מעשר ראשון שפטור מלתת ללוי גם בספק טבל. ויש מחמירים כן לתת מעשר לעני בספק טבל, כיון שקיי"ל "ספק עניים, לחומרא" צדק משלך ותן לו", ולהלכה ראוי להחמיר בספק ממון עניים, ובפרט שאפשר לבצע זאת באמצעות הלוואה מראש בסכום נמוך.

ג. אופן הנתיה

כמובן שאפשר לתת פיזית לעני את הפירות עצמם, אולם לא תמיד זה בר ביצוע, ומאידך חכמים המליצו על אופן נוסף של הלוואה מראש של סכום לעני, ובמהלך השנה להתקזז עם העני, כאשר הוא לא יתן לו את המעשר, והעני יקזז מזהלוואה. להלוואה זו דינים רבים, וביניהם שיכול לחשב את סכום הפירות כשער הוול, ועוד דינים. ולמעשה לפי חישובים שעשינו לכל צרכן פרטי שמשתמש עד 750 ק"ג תוצרת חקלאית לכל שנת מעשר עני, די בהלוואה מראש לעני בסכום של 75 ש"ח.

מי שברשותו כמויות גדולות יותר, וכן סוחרים ושאר עסקים, יתקשרו בטלפון הר"מ, ויקבלו ייעוץ כיצד לנהוג בשיטות נוספות כדי שלא יבואו לגול עניים.

לצורך ביצוע הלוואה, יש להתקשר לבית המעשר, ולבקש לבצע עבורך את הלוואה עם גזבר העניים, ובכך הנך בטוח שאתה מקיים מצוות נתיה ולא חלילה גזל את העניים.

03-9030580

קונטרס

טו בשבט

בהלכה ובמנהג

חיברתיו וערכתיו בחמלת ה' עלי

שניאור ז. בלאאמז"ר הרה"ג ישראל שליט"א **רווח**
רב אזורי במ.א. גזה, דומ"ץ ק"ק "משכן התורה" אלעד
וראש המכון למצוות התלויות בארץ

נוח"ס "קצירת השדה" "שביתת השדה"
"תולעת שני"-ד"כ, "חלקת השדה"-ד"כ ועוד

ט"ז בשבט תשע"ח

י"אילן אילן במה אברכך פירותיך מתוקים...
יהי רצון שכל נטיעות שנוטעים ממך יהיו כמותך"

הקונטרס יו"ל בסיוע משרד המדע - מינהל התרבות

©

כל הזכויות שמורות

המכון למצוות התלויות בארץ

מושב בית עוזיאל ד.ב. שמשון מיקוד 99794

טלפון: 08-9214829 פקס: 08-9207911

דוא"ל: macon1@bezeqint.net

עיצוב ועימוד:

יהודה הפקות

03-6187365

תוכן עניינים

ז מה המשמעות של יום ט"ו בשבט על מצוות התלויות בארץ.....ז

ט מהו מקורו של המנהג להרבות באכילת מיני פירות בט"ו בשבט.....ט

יא סדר ט"ו בשבט.....יא

יב ברכת מעין שלש.....יב

יג התפילה על האתרוג.....יג

יד טבלה על נגיעות בתוצרת החקלאית המצויה בט"ו בשבט.....יד

אופן בדיקת החרקים בפירות המצויים בתאריך זה,

טו כולל תמונות נלוות להמחשה.....טו

מה המשמעות של יום ט"ו בשבט על מצוות התלויות בארץ?

ט"ו בשבט הוא אכן יום חשוב מאוד לכמה מענייני מצוות הארץ, גם לגבי תרומות ומעשרות, וגם לגבי ערלה, וגם לגבי שביעית. ונתמקד בעיקר בשניים הראשונים.

תרומות ומעשרות:

תרומות ומעשרות נוהג בכל ששת השנים שבין שמיטה לשמיטה [כיון שתוצרת השמיטה עצמה פטורה מן המעשרות כיון שהתוצרת היא הפקר]. תרומות ומעשרות נחלקות לשתיים, התרומות שנתניתם לכהן נוהג בכל השש שנים כאחת. והמעשר ראשון ללוי אף הוא נוהג בכל השנים. מאידך המעשר הנוסף הוא נוהג באופן שונה בין השנים. כאשר בשנים א.ב.ד.ה. נוהג "מעשר שני" [המעשר הנוסף הוא החלק העשירית מהפירות לאחר הפרשת התרומה והמעשר ראשון, כלומר אם 90% נותרו לאחר שאר ההפרשות אז העשירית כלומר 9% מכלל הפירות הם המעשר הנוסף. ובשנת מעשר שני אותם פירות קדושים בקדושה של מעשר שני, ויש לחלל את קדושתם כולל חומש (חיצוני=25%) על כסף, ובימינו מתקנת הגאונים שיהיה אפשר לחלל את כל הקדושה כולל החומש על שיעור פרוטה אחת (=6 אג' נכון לכ"ח טבת תשע"ח)]. ובשנים ג.ו. נוהג מעשר עני [כלומר ה 9% מהסך הכללי של הפירות וכמבואר לעיל נוהג בהם דין מעשר עני, האומר שחובה על המפריש ליטול את המעשר הזה וליתנו לעני]. ואימתי מתחלפת השנה וכיצד משייכים את הפרי לשנת המעשר? על כך יש שני שלבים. האחד הוא התאריך והשני הוא השלב בפרי. כלומר בירקות הולך אחר לקיטה, כלומר רגע הלקיטה של הירק מן הקרקע הוא הרגע הקובע. והתאריך הוא, אחד בתשרי. כלומר אם לקיטת הירק הייתה לפני אחד בתשרי היא שייכת לשנה החולפת ואם היא הייתה לאחר אחד בתשרי היא שייכת לשנה החדשה. ובכל מצב אין להפריש משנה אחת על חברתה ואפילו שניהם אותה שנת מעשר שנאמר: "היוצא השדה שנה שנה" כל שנה מתעשרת בנפרד. ובאילנות שני השלבים שונים. גם השלב בפרי הוא שונה שאין הולכים אחר לקיטה כבירק אלא אחר חנטה = עונת המעשרות הגעת הפרי לשליש [י"א שליש גודלו וי"א שליש כישולו]. וגם התאריך שונה שאין ר"ה של אילן אחד בתשרי, אלא ר"ה שלו הוא ט"ו בשבט. ולכן אם יש פירות על העץ שחנטו קודם ט"ו בשבט וחלקם חנטו לאחר ט"ו בשבט, כל פרי יהיה שייך לשנה אחרת, ואין מעשרין מזה על זה. וזהו שהמשנה אומרת שט"ו בשבט הוא "ראש השנה לאילנות" כיון שביום זה מתחלפת שנת המעשר לגבי פירות האילן.

"אילן אילנות אברך פירותיך מתוקים...
היו רצון שנה נטועות שנטעים ממך יהיו כמותך"

ט"ו בשבט בהלכה ובמנהג

ערלה:

ליום זה אין חשיבות על נטיעת האילן אם לפניו או לאחריו כמו שיש שטועים, שמזדרזים לנטוע לפני ט"ו בשבט. אלא יש חשיבות לגבי היציאה משנות הערלה. ואבאר את שיחתי, שנות ערלה אינם נמנין תמיד אותו דבר, ולעיתים הם שלש שנים מלאות, כגון אם ייטע אדם עץ פרי בסוף שנת תשע"ו כגון בט"ו באלול תשע"ו. שנת תשע"ז עולה לו שנה אחת. תשע"ח שנה שנייה. תשע"ט שנה שלישית. ובשנת תש"פ הפירות יוצאים משנות ערלה ועוברים לנטע רבעי. ותאריך יציאתם לדעת השולחן ערוך בדעה ראשונה זה יוצא כבר באחד בתשרי. כיון שהעץ עבר שלש שנים מלאות. ולדעה שניה ממתין בכל מצב עד ט"ו בשבט תש"פ. אולם אם נטע בסוף שנת תשע"ו אולם סיים את הנטיעה עד ט"ו באב, בכהאי גוונא שנת תשע"ז נחשבת כבר לשנה ראשונה. והפירות יוצאים מן הערלה כבר בט"ו בשבט שנת תשע"ט, כלומר ס"ה שנתיים וארבעים וארבע ימים בלבד + הימים שעד ט"ו בשבט. והסיבה שבמקרה השני מחשבים גם את שנת תשע"ו היא: כיון שלימדונו חז"ל ששלוש יום בשנה חשובים כשנה. ועל כן אם העץ כבר היה קלוט באדמה ביום כ"ט באב ונותר שלוש יום עד סוף השנה זה כבר נחשב כשנה. אולם כדי שיהיה נחשב קלוט באדמה, יש צורך לנטועו 14 יום לפני תחילת המניין של ה 30 יום [=14 ימים זה זמן הקליטה הממוצע]. אמנם אם הוא שותל עץ עם גושו שהוא כבר נחשב קלוט באדמה אין צורך לאותם 14 ימים. וכל שנטע עם הגוש והוא לא התפרק קודם השתילה הרי שהוא קלוט ואף אם שתלו ביום כ"ט מנ"א הוא מונה מייד 30 יום יום וזה כבר נחשב כשנה, ובט"ו בשבט שיבוא לאחר שנתיים ימים וחמשה חודשים ומחצה הוא מסיים את שנות הערלה ונכנס לשנה הרביעית.

שביעית:

לדעת רוב הפוסקים וכן הכרעת הרמב"ם להלכה, אחד בתשרי הוא ראש השנה לשמיטה, וביום זה מתחילים וכן מסתיימים בשנה לאחר מיכן כל דיני השמיטה, וכולל בפירות האילן. ויש מי שכתב (ראה תו"כ פר' בהר ובנו"כ שם) שגם לענין שביעית, טו בשבט הוא ר"ה לאילן, אולם כאמור לא נפסק כך להלכה [ראה מש"כ בשביתת השדה, ריש פרק י].

מקור המנהג באכילת פירות בט"ו בשבט

מהו מקורו של המנהג להרבות באכילת מיני פירות בט"ו בשבט, והאם יש כמות מיוחדת של מיני הפירות. והאם יש סדר מסוים לאכילת הפירות השונים?

המנהג להרבות באכילת פירות בט"ו בשבט הוזכרה לראשונה בספר "המחזור הגדול" לרבי בנימין הלוי אשכנזי רב לקהילות האשכנזים בסלונקי. וכן הוזכר מנהג זה בספר תיקון יששכר לרבי יששכר אבן סוסאן מחכמי מרוקו שעלה לארץ ישראל והתיישב בצפת ולמד תורה אצל המהרלב"ח, והגדיר זאת כמנהג האשכנזים. אולם לאחר זמן זה התפשט בכל רחבי קהילות ישראל בפרט לאחר שהופץ ותוקן על כך תיקונים ותפילות מיוחדות שנתפרסמו בכמה חיבורים.

הגר"ח פלאגי ציין שנוהגים לאכול משבעת המינים שהשתבחה בהם ארץ ישראל. ויש שכתבו שלכתחילה יש לאכול 30 מיני פירות ע"פ חלוקה בין הפירות שעשה רבי חיים ויטאל בין עשרה פירות שהם מעולם הבריאה ואין להם קליפה או גרעין שאינם נאכלים כגון הענבים התאנים והתפוחים. ויש עשרה נוספים שהם מעולם היצירה שאין להם קליפה שאינה נאכלת אך יש להם גרעין שאינו נאכל וכגון הזיתים התמרים ועוד. ויש עוד עשרה נוספים שהם מעולם העשייה שנאכל רק הפרי הפנימי שלהם ולא הקליפה כגון הרימונים האגוזים ועוד. וכל זה כשמצויים כל הפירות הנזכרים שם. ואם אין יקח 20 סוגי פירות וישתה 4 כוסות יין, יין לבן, מעט אדום ורובו לבן, חצי לבן וחצי אדום. אדום עם מעט לבן.

כתב עוד בחמד"י שאם אין מצויים הרבה מינים יאכל לפחות 12 מיני פירות שהם כנגד י"ב צירופי הוי"ה. המהר"ם חאגיז הביא בשם סבו המהר"ם גלאנטי שהיה אוכל 15 מינים. כך שמצאנו מנהגים ממנהגים שונים [ראוי לציין שיש שכלל אינם נוהגים באכילת מיני פירות כיון שמנהג זה לא הוזכר אצל רבינו האר"י או מי מתלמידיו]. והגאון רבי אליהו הכהן מאיזמיר בעל "שבט מוסר" כתב בצוואתו לבניו, "בני הוה זהיר לברך על הפירות בט"ו בשבט שמנהג ותיקין הוא".

הגם שהקדמונים הזכירות בעיקר פירות העץ, מכל מקום היום נהגו כלל ישראל להרבות בכל מיני פירות וירקות טריים ויבשים, להרבות במינים רבים. וכן הוסיפו על השולחן מינים חדשים שזה תחילת העונה ליזכות בברכת שהחינו. יש נוהגים ללמוד בליל ט"ו בשבט בסדר "פרי עץ הדר". ויש נוהגים להרבות בלימוד עניני מעלת פירות הארץ ומעלת ארץ ישראל. ונוהגים בכל מין שאוכלים להזכיר פסוקים ודברי חז"ל הקשורים לפרי זה. ויש שלומדים ט"ו שירים שבתהילים, וכפי שמוכא בספר המנהגים.

"אילן אילנמה אברך פירותיך מתוקים...
הי רצון שגל נטעות שנטעים ממך יהיו כמותך"

ט"ו בשבט בהלכה ובמנהג

כשמברך על הפירות יברך על הפרי החשוב ביותר, והחשוב הוא זה הכתוב קרוב ביותר למילה "ארץ" בפסוק "ארץ חיטה ושעורה וגפן ותאנה ורימון ארץ זית שמן ודבש". ולכן הסדר הוא: עוגות, יין, זית, תמר, ענבים, תאנה, רימון, שאר פירות העץ, פירות האדמה, ברכת "שהכל", ברכת הריח. אחרי הברכה כנ"ל - אין חשיבות לסדר האכילה. [וראה בספר בא"ח פר' מטות שאם יש לפניו פרי שלם וחצי פרי אחר, מקדים את השלם אף שהחצוי קודם לפניו בפסוק. וסדר הברכות נרמז במילים "מג"ע א"ש" מזונות. גפן. עץ. אדמה. שהכל].

סדר ט"ז בשבט

סדר טז בשבט

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, שבבכ סגלת אכילת הפרות שנאכל ונברך עליהן עתה, ואשר נהגה בסוד שרשיהן העליונים אשר הפה תלויים בהם, להשפיע עליהן שפע רצון ברכה ונדבה, גם הממנים והמשטרים עליהם יתמלאו מעוז שפע הודך לשוב שנית להגדילם ולהצמיחם, מראשית השנה ועד אחרית השנה, לטובה ולברכה, לחיים טובים ולשלום. וקיים לנו את הדבר שהבטחתנו על ידי מלאכי חוזק, ונערתי לכם באוכל ולא ישחית לכם את פרי האדמה, ולא תשכל לכם הגפן בשדה אמר יי צבאות: השקיפה ממעון קדשך מן השמים, וברך עלינו את השנה הזאת לטובה ולברכה, תשיתהו ברכות לעד, תחדהו בשמחה את פניך, ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פריו, ועליהם תבוא ברכת טוב, להתברך פרותיה במעינו, אהד המרבה ואחד הממעיט. וכל הניצוצות שנתפזרו על ידינו או על ידי אבותינו, ובעוון אדם הראשון אשר הטא בפרות האילן, עתה ישובו להתפלל בעז הדר עץ החיים, ויוסר מהם כל רע, בכח שמך הגדול היוצא מפסוק חיל בלע ויקיאנו וישוב הכל לאיתנו הראשון, ולא ידח ממנו נדח, כי אתה

יְיָ לְבַדְדָּךְ מִקְבֵּץ נְדָחֵי יִשְׂרָאֵל: וּבִכְנֹן אֶת צִמְחַח דָּוִד עֲבַדְךָ מִהֲרָה תִצְמַיֵּחַ וְקָרְנֵנו תִּרְם בִּישׁוּעָתְךָ, וַיֵּד יְיָ עַל כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ, וְתַחַת הַנְּעֻצוֹץ יַעֲלֶה בְרוּשׁ, וְתַחַת הַסְּרָפָד יַעֲלֶה הַדָּם, וְהָיָה לִי לְשֵׁם לְאוֹת עוֹלָם לֹא יִכָּרֵת:
יְהִי לְרִצּוֹן אֲמָרֵי פִי וְהִגִּיוֹן לְבִי לְפָנֶיךָ ה' צוּרֵי וְגֹאֲלֵי:

חֵיטָה:

יִקַּח עוֹגָה אוֹ שֶׂאֵר מִיַּנִּי מֵאִפֵּה מִקְמַח חֵיטִים וַיֹּאמֶר:
 כִּי יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ מְבִיאֶךָ אֶל אֶרֶץ טוֹבָה אֶרֶץ נַחֲלֵי מַיִם עֵינַת
 וְתַהֲמֹת יִצְאִים בְּבִקְעָה וּבְהָר: אֶרֶץ חֹטָה וּשְׁעָרָה וְגִפּוֹן
 וְתֵאנָה וְרִמּוֹן אֶרֶץ זֵית שָׁמֶן וּדְבָשׁ:

מָה יִפּוֹ פְעֻמֶיךָ בְּנַעֲלִים בַּת נָרִיב חֲמוּקֵי יִרְכִיבֶךָ כְּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֶׂה יְדֵי אָמֵן: שְׂרָרְךָ אֲנִי הַסְּהַר אֶל
 יַחֲסֹר הַמִּזֶּג בְּטִנְיָה עֲרַמַת חֲטִים סוּגָה בְּשׁוֹשְׁנִים:

וַיְבַרֵךְ בּוֹרָא מִיַּנִּי מִזֹּנוֹת וַיֹּאכַל:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרָא מִיַּנִּי מִזֹּנוֹת:

יַיִן:

יִקַּח כּוֹס יַיִן, וַיֹּאמֶר:

אֶסְרִי לְגִפּוֹן עִירָה וְלִשְׂרָקָה בְּנֵי אֲתָנוּ כִּבְסֵי בִינִין לְבָשׁוּ וּגְבָרִם
 עֲנָבִים סוֹתוֹה: חֲכָלִילֵי עֵינַיִם מִיַּיִן וּלְבָן שְׁנַיִם מִחֲלָב:
 בְּאֲתֵי לְגַנִּי אַחֲתֵי כְלָה אֲרִיתִי מוֹרֵי עִם בְּשׂוּמֵי אֲכַלְתִּי יַעֲרִי עִם
 דְּבָשִׁי שְׁתִּיתִי יַיִן עִם חֲלָבֵי אֲכָלוּ רַעִים שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ הוֹדִים:

וַיְבַרֵךְ פְּרֵי הַגֶּפֶן, וַיְכַוִּיֵן לַפֶּטוֹר כָּל שֶׂאֵר מִשְׁקִין שִׁישְׁתָּה:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרָא פְּרֵי הַגֶּפֶן:

"אילן אילנבמה אברכך פירותיך מתוקים...
 יהי רצון שגל נטעות שוטעים ממך יהיו כמותך"

ט"ו בשבט בהלכה ובמנהג

זיתים:

יקח זית ויאמר:

כי תחבט זיתך לא תפאר אחריו לגר ליתום ולא למנה יהיה:
 והיה פי יביאך יהוה אלהיך אל הארץ אשר נשבע לאבותיך
 לאברהם ליצחק וליעקב לתת לך ערים גדולות וטבת אשר לא בניתי: ובתים מלאים כל טוב
 אשר לא מלאת וברת חצובים אשר לא חצבת כרמים וזיתים אשר לא נטעת ואכלת ושבעת:
 ויברך בורא פרי העץ ויכוין לפטור כל פירות העץ שיאכל:

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם בורא פרי העץ:

תמרים:

יקח תמרים ויאמר:

צדיק בתמר יפרח בארז בלבנון ישגה: שתולים בבית יהוה
 בחצרות אלהינו יפריחו:
 זאת קומתך דמתה לתמר ושדיך לאשכולות:
 אמרתי אעלה בתמר אחזה בסנסניו ויהיו נא שדיך כאשכולות הגפן וריח אפך כפתוחים:
 ויאכל בלי ברכה (כיון שבירך כבר על הזית):

ענבים [צימוקים]:

יקח ענבים ויאמר:

גפן ממצרים תסיע תגרש גוים ותטעה: פנית לפניה ותשרש
 שרשיה ותמלא ארץ: כסו הרים צלה וענפיה ארזי אל: תשלח
 קצירה עד ים ואל נהר יונקותיה:
 אשתך בגפן פריה ברכתי ביתך בניך בשתלי זיתים סביב לשלחנך:
 ויאכל בלי ברכה.

תאנים:

יקח מן התאנים ויאמר:

הנְצַנְנִים נִרְאוּ בְּאֶרֶץ עֵת הַזְּמִיר הַגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאֶרְצֵנוּ:
הַתְּאֵנָה חֲנֻטָּה פְּגִיָּה וְהַגְּפָנִים סְמֹדֵר נִתְּנוּ רֵיחַ קוֹמֵי לֶךְ רַעֲיָתִי
יִפְתִּי וְלִכִּי לֶךְ:

וּיֹאכַל בְּלִי בְּרֵכָה [אם בדק כראוי מן החרקים, ואם לאו יאמר הפסוקים על הראיה בלבד].

רימונים:

יקח מן הרימונים ויאמר:

כְּפֹלַח הָרְמוֹן רִקְתָּךְ מִבְּעַד לְצִמְתָּךְ:

שְׁלַחֲךָ פְּרֹדֵס רְמוֹנִים עִם פְּרֵי מִגְדֵּי כְּפָרִים עִם נְרָדִים:

לִכְּה דוּדֵי נִצָּא הַשְּׂדֵה נְלִינָה בְּכַפְרִים:

נִשְׁכִּימָה לְכַרְמִים נִרְאָה אִם פְּרֻחָה הַגֶּפֶן פִּתַח הַסְּמֹדֵר הַנִּצְוֹ הָרְמוֹנִים שֵׁם אֶתְּנֶן אֶת דוּדֵי לֶךְ:

הַדּוּדָאִים נִתְּנוּ רֵיחַ וְעַל פִּתְחֵינוּ כָּל מִגְדֵּי חֲרָשִׁים גַּם יִשְׁנִים דוּדֵי צִפְנָתִי לֶךְ:

וּיֹאכַל בְּלִי בְּרֵכָה.

אתרוג:

נוהגים לעשות מן האתרוג מיני מרקחת ולאוכלו בט"ו בשבט:

וְלִקְחֲתֶם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרֵי עֵץ הָהָר כַּפַּת תְּמָרִים וְעֵנָף
עֵץ עֵבֶת וְעֵרְבֵי נַחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים:

וּיֹאכַל בְּלִי בְּרֵכָה. ואין לברך ברכת שהחיינו [אף הנשים שלא בירכו על ד' מינים כמו שביארתי בספרי שו"ת שש משור כרך שני חאו"ח].

"אילן אילנמות אברך פירותיך מתוקים... יהי רצון שגל נטיעות שנטעים ממך יהיו כמותך"

ט"ו בשבט בהלכה ובמנהג

תפוח:

יקח מן התפוח ויאמר:

סמכוני באשיות רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני:

אני חבצלת השרון שושנת העמקים:

כשושנה בין החוחים פן רעיתי בין הבנות:

בתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים בצלו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחכי:
ויהכל בלי ברכה.

אגוז:

יקח אגוז ויאמר:

אל גנת אגוז ירדתי לראות באבי הנחל לראות הפרחה

הגפן הנצו הרמנים:

לא ירעתי נפשי שמתני מרכבות עמי נריב:

ויהכל בלי ברכה.

פירות האדמה:

יקח מפרי האדמה ויאמר:

אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות יהוה

אלהים ארץ ושמים:

וכל שייח השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה טרם יצמח

כי לא המטיר יהוה אלהים על הארץ ואדם אין לעבד את האדמה:

ואד יעלה מן הארץ והשקה את כל פני האדמה:

ויברך בורא פרי האדמה, ויכוין לפטור כל פירות האדמה שיאכל אחר כך:

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם בורא פרי האדמה:

שהכל נהיה בדברו:

יקח דבר מאכל שברכתו שהכל [ושאינו משקה שכבר הוציא המשקים בברכת הגפן] ויאמר:
 בָּרַךְ עַל פְּרוֹת הָאֵילָן בּוֹרֵא פְּרֵי הָאֲדָמָה, יִצְאָא. וְעַל פְּרוֹת הָאֲרֶז בּוֹרֵא פְּרֵי הָעֵץ, לֹא יִצְאָא. עַל כֻּלָּם אָם
 אָמַר שֶׁהֵבֵל, יִצְאָא:

עַל דְּבַר שְׂאִין גְּדוּלוֹ מִן הָאֲרֶז, אָמַר שֶׁהֵבֵל. עַל הַחֹמֶץ וְעַל הַנוֹבְלוֹת וְעַל הַגּוֹבְאֵי, אָמַר שֶׁהֵבֵל. עַל
 הַחֶלֶב וְעַל הַגְּבִינָה וְעַל הַבִּיצִים, אָמַר שֶׁהֵבֵל. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כֹּל שֶׁהוּא מִין קָלְלָה - אֵין מְבָרְכִין עָלָיו:
 וַיִּבְרַךְ שֶׁהֵבֵל נִהְיָה בַּדְּבָרוֹ, וַיִּכְוִין לַפְטוֹר כֹּל מַה שִּׁיאֲכַל אַחַר כֵּךְ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהֵבֵל נִהְיָה בְּדְבָרוֹ:

ברכה מעין שלש

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, עַל

אם אכל כזית מושבעת המינים על העץ ועל פרי העץ	אם שתה רביעית יין הגפן ועל פרי הגפן	אם אכל כזית מוונות על המחיה ועל הפלפלה
---	--	---

וְעַל תְּנוּבַת הַשְּׂדֵה וְעַל אֶרֶץ הַמִּדְבָּה טוֹבָה וְרַחֲבָה שְׂרָצִית וְהַנְחִלָּתָהּ
 לְאַבּוֹתֵינוּ לְאָכַל מִפְּרֵיהָ וּלְשַׁבַּע מִטּוֹבָהּ. רַחֵם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ
 וְעַל יִשְׂרָאֵל עַמּוֹךְ וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירָךְ וְעַל הַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדְךָ.
 וְעַל מוֹצְתְךָ. וְעַל הַיַּכְלָהּ. וּבְנֵה יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ.
 וְהַעֲלֵנוּ לְתוֹכָהּ. וְשִׂמְחָנוּ בְּבִנְיָנָהּ וּנְבָרְכֶךָ עָלֶיהָ בְּקִדְשָׁהּ וּבְטַהֲרָהּ.

בשבת: ונחמנו ביום השבת הזה.

כִּי אַתָּה טוֹב וּמְטִיב לְכָל וְנוֹדָה לְךָ עַל הָאֲרֶז

ועל הפרות של ארץ ישראל ועל פרותיה	ועל פרי הגפן של ארץ ישראל ועל פרי גפנה	ועל המחיה ועל הפלפלה של ארץ ישראל ועל מחייתה ועל פלפלתה
---	--	---

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, עַל הָאֲרֶז

ועל הפרות של ארץ ישראל ועל פרותיה	ועל פרי הגפן של ארץ ישראל ועל פרי גפנה	ועל המחיה ועל הפלפלה של ארץ ישראל ועל מחייתה ועל פלפלתה
---	--	---

ברכת בורא נפשות

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא נַפְשׁוֹת רַבּוֹת, וְחֹסְדוֹן
 עַל כֹּל מַה שֶּׁבְרָאתָ, לְהַחֲיִיתָ בָּהֶם נַפְשׁ כָּל-חַי. בָּרוּךְ חַי הָעוֹלָמִים:

"אילן אילנמה אברך פירותיך מתוקים...
 היו רצון שגל נטעות שוטטים ממך יהיו כמותך"

ט"ו בשבט בהלכה ובמנהג

תפילת האתרוג

היכן מקורו של המנהג שכדאי להתפלל על האתרוג ביום ט"ו בשבט, והאם יש תפילה מיוחדת לכך?

מקור הדברים בספר הקד' "בני יששכר" (חודש שבט, מאמר ב', סימן ב') וז"ל שם: "טעם שאמר התנא במתניתין בא' בשבט - ר"ה לאילן, כדברי בית שמאי. ובית הלל אומרים בט"ו בו. ונאמר "אילן" לשון יחיד, ולא אמר "אילנות". לרמז מה שאמרו רבותינו להתפלל בט"ו בשבט על אתרוג כשר ומהודר שיזמין הקב"ה בעת שיצטרך למצווה.... וזהו שאמר התנא: אילן - לשון יחיד, לרמז על האילן המיוחד המבואר בתורה למצווה". והגאון רבנו יוסף חיים זצ"ל בספרו לשון חכמים ח"א סימן ל"ח אף כתב על כך נוסח תפילה מיוחד (וראיתי כבר כמה גירסאות והגהות על נוסח תפילה זו. מכל מקום אכתוב את זאת שנמצאת עמדי):

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאַלְקֵינוּ אָבוֹתֵינוּ, שֶׁתְּבָרֵךְ כָּל אֵילָנוֹת הָאֶתְרוֹג לְהוֹצִיא פְרוֹתֵיהֶם בְּעֵתָם, וְיוֹצִיאוּ אֶתְרוּגִים טוֹבִים יְפִים וּמְהַדְרִים וְנִקְיִים מִכָּל מוּם. וְלֹא יַעֲלֶה בָהֶם כָּל חֲזוּזִית וְיִהְיוּ שְׁלֵמִים, וְלֹא יִהְיֶה בָהֶם שׁוּם חֶסְרוֹן, וְאֶפְלוּ עֲקִיצַת קוֹץ. וְיִהְיוּ מְצוּיִים לָנוּ וּלְכָל יִשְׂרָאֵל אַחֵינוּ בְּכָל מְקוֹם שֶׁהֵם, לְקִים בָּהֶם מְצוֹת נְטִילָה עִם מְצוֹת נְטִילָה עִם הַלוּלָב בְּחַג הַסְּפֹת שְׂיָבֵא עֲלֵינוּ לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם, כְּאֲשֶׁר צִוִּיתָנוּ בְּתוֹרָתְךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדְּךָ: וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרֵי עֵץ הָדָר כַּפַּת תְּמָרִים וְעֵנַף עֵץ עֵבֶת וְעֵרְבֵי נָחַל. וְיִהְיֶה רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאַלְקֵינוּ אָבוֹתֵינוּ, שֶׁתְּעַזְּרֵנוּ וְתַסְּעֵנוּ לְקִים מְצוֹה זוֹ שֶׁל נְטִילַת לוּלָב וְהַדָּם וְעֵרְבָה וְאֶתְרוֹג כַּתְּקֵנָה בְּזִמְנָה בְּחַג הַסְּפֹת שְׂיָבֵא עֲלֵינוּ לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לִבָּב, וְתִזְמִין לָנוּ אֶתְרוֹג יָפֵה וּמְהַדְרֵי וְנִקְיֵי וְשָׁלֵם וְכֶשֶׁר כֶּהֱלַכְתּוּ.

וְיִהְיֶה רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאַלְקֵינוּ אָבוֹתֵינוּ שֶׁתְּבָרֵךְ כָּל מִינֵי הָאֵילָנוֹת וְיוֹצִיאוּ פְרוֹתֵיהֶם בְּרַבּוּי, שְׂמִנִּים וְטוֹבִים, וְתְבָרֵךְ אֶת הַגִּפְנִים שְׂיִוְצִיאוּ עֲנָבִים הַרְבֵּה, שְׂמִנִּים וְטוֹבִים, כִּדִּי שִׁיחֶיהָ הֵינּוּ הַיּוֹצֵא מֵהֶם מְצוּי לְרֵב לְכָל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לְקִים בּוֹ מְצוֹת קְדוֹשׁ וּמְצוֹת הַבְּדֻלָּה בְּשַׁבָּתוֹת וַיָּמִים טוֹבִים וְיִתְקַים בָּנוּ וּבְכָל יִשְׂרָאֵל אַחֵינוּ מִקְרָא שְׁפָתוֹב: לֵךְ אֶכֶל בְּשִׂמְחָה לְחֻמָּה וְשִׂתָּה בְּלֵב טוֹב יִינֶךָ כִּי כָּבֵד רָצָה הָאֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיךָ. וְנֹאמַר: בָּאתִי לִגְנֵי אַחֲתִי כָּלָה אֶרִיתִי מוֹרֵי עִם בְּשִׂמֵי אֶכְלָתִי יַעֲרֵי עִם דְּבָשִׁי שְׁתִּיתִי יֵינִי עִם חֲלָבִי אֶכְלוּ רְעִים שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דוֹדִים. יִהְיוּ לְרְצוֹן אִמְרֵי פִי וְהִגִּידוּ לִפִּי לְפָנֶיךָ ה' צוּרֵי וְגֹאֲלֵי:

וְיִהְיֶה רְצוֹן מִלְּפָנֵי אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם, שִׁיתְּבַרְכוּ כָּל פִּירוֹת הָאֵילָנוֹת לְמַטָּה, וְיוֹשְׁפֵעַ שְׁפַע בְּרַכָּה וְהַצְּלַחָה מִמְּקוֹר הָאֵילָן לְמַעְלָה, עֲלֵינוּ וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּכָל אֶתֶר וְאֶתֶר:

טבלה על נגיעות בתוצרת החקלאית המצויה בט"ו בשבט

שם המוצר	אופן השימוש
אבוקדו	בחזקת נקי
אבטיח	בחזקת נקי
אגוז ברזיל	בחזקת נקי
אגוז לוז עם קליפה	חייב בדיקה, ראה להלן
אגוז מלך עם קליפה	חייב בדיקה, ראה להלן
אגוז מקדמיה	בחזקת נקי
אגוז פקאן מסוכך	בחזקת נקי
אגוז פקאן מקולף	חייב בדיקה, ראה להלן
אגוז פקאן עם קליפה	בחזקת נקי
אגוז צנובר	בחזקת נקי
אגוז קוקוס	בחזקת נקי
אגוז קשיו	חייב בדיקה, ראה להלן
אגוזים ושקדים קצוצים	חייב בדיקה, ראה להלן
אגס	בחזקת נקי
אוכמניות	חייב בדיקה, ראה להלן
אננס בשימורים	בחזקת נקי
אננס טרי	חייב בדיקה, ראה להלן
אננס מיובש	חייב בדיקה, ראה להלן
אפרסמון	להסיר העלה, לשטוף, ובד"כ בחזקת נקי,
אשכולית	ראה להלן "הדרים"
אתרוג מסוכך	בחזקת נקי
בטנים מצופים שוקולד	לפתוח ולבדוק מדגמית
בטנים מקולפים	חייב בדיקה, ראה להלן
בטנים עם קליפה	בד"כ בחזקת נקי
בננה טריה	בחזקת נקי
בננה צ'יפס	בחזקת נקי
גוג'י ברי	חייב בדיקה, ראה להלן
גויאבה	חייב בדיקה, ראה להלן
גרעיני אבטיח	לפתוח ולבדוק מדגמית
גרעיני דלעת	בחזקת נקי
גרעיני חמניות	לפתוח ולבדוק
דובדבנים בסירופ / חמוץ	חייב בדיקה ראה להלן

"אילן אילן במה אברכך פירותיך מתוקים...
יהי רצון שגל נגיעות שוטטעים ממך יהיו כמותך"

ט"ו בשבט בהלכה ובמנהג

שם המוצר	אופן השימוש
דובדבנים בסירופ / מתוק	חייב בדיקה ראה להלן
דובדבנים מיובשים	חייב בדיקה ראה להלן
דובדבנים מסוכרים	חייב בדיקה ראה להלן
זיתים	חייב בדיקה ראה להלן
חבושים	חייב בדיקה ראה להלן
חמוציות טריות/מסוכרות	בחזקת נקי
חמוציות מיובשות	חייב בדיקה, ראה להלן ערך "צימוקים"
חרובים	חייב בדיקה ראה להלן
לדר באריזות סגורות	בחזקת נקי
לדר באריזות פתוחות	יש לבדוק ויזואלית
מלון	בחזקת נקי
מנגו מיובש	לבדוק ויזואלית
משמש מיובש	חייב בדיקה ראה להלן
ענבים	לעיתים חייב בדיקה ראה להלן
ערמונים	לפתוח ולבדוק
פומלה/פומלית	ראה להלן "הדרים"
פטל / אסנה	חייב בדיקה ראה להלן
פיסטוקים	חייב בדיקה, ראה להלן
פפאיה / טרי / שימורים או מיובש	בחזקת נקי, את המיובש רצוי לבדוק ויזואלית
צימוקים	חייב בדיקה, ראה להלן
קבוקים	לפתוח ולבדוק מדגמית
קיווי טרי או מיובש	בחזקת נקי, את המיובש רצוי לבדוק ויזואלית
קלמנטינה	ראה להלן "הדרים"
רימון	חייב בדיקה, ראה להלן
שזיף מיובש	חייב בדיקה, ראה להלן
שימורי פירות	בד"כ בחזקת נקי
שקדים מקולפים	חייב בדיקה, ראה להלן
שקדים עם קליפה קשה	חייב בדיקה, ראה להלן
תאנים	חייב בדיקה, ראה להלן
תות עץ	חייב בדיקה, ראה להלן
תות שדה	חייב בדיקה, ראה להלן
תמר לח	בחזקת נקי
תמר מיובש	חייב בדיקה, ראה להלן
תפוז	ראה להלן "הדרים"
תפוז סיני [קומקוואט]/ מסוכר	בחזקת נקי
תפוח עץ - טרי / מיובש	בחזקת נקי

אופן בדיקת החרקים בפירות המצויים בשוק ושנוהגים להעלותם על השולחן בסדר ט"ו בשבט

הנגיעות במוצרי המזון השונים ואופן בדיקתם, כבר כתבתי באריכות בסדרת הספרים "תולעת שני" ד כרכים. ובמאמר זה אשתדל בקיצור נמרץ לציין כמה מהמינים המצויים:

התוצרת הבאה מוגדרת "בחזקת נקי" ואין חובה לבדוקה:

אגוזים מהסוגים הבאים: **צנובר, ברזיל, מקדמיה, פקאן** בקליפתו הקשה או מסוכר, **אגוז קוקוס, בננה** טריה ומיובשת [**בננה צ'יפס**]. **לדר** על סוגיו השונים כשהוא באריזה סגורה. **פפאיה** טריה ומיובשת. תפוחי עץ מגידול מסחרי טרי ומיובש. **תפוז סיני** עם סוכר. **שימורי פירות** [אגסים, אגנס, גויאבה, אפרסקים ומשמש].

חזקונות זחל בינות לאגוזי הקשיו

זחל והפסולת שלו בתוך אגוז קשיו

התוצרת הבאה חייבת בבדיקה וכדלקמן:

אגוזי מלך, אגוזי לוז, שקדים, פיסטוקים וזבטנים: בקליפתם החיצונית הקשה - יש לפתוח ולראות בתוככי הקליפה משני הצדדים שאין קורים ופסולת חרקים.

אגוז קשיו: בתהליך האיחסון כשהתוצרת עוברת מחסנים ואוניות שהם מוקדים קשים של חרקים. תתכן נגיעות של זחלי עש וחרקי מחסן מסוגים שונים, המותירים סימנים על הימצאותם בפרי, של פירורים, קורים, אבקה ועוד. כיון שלרוב האגוזים יש חור טבעי בקצה הפתוח לחלל הפנימי של האגוז, הזחלים והחרקים חודרים פנימה לעיתים ללא שהם משאירים סימנים חיצוניים. אגוזים אלו נוטים להתעפש מהר אם הם לא נשמרים באריזה אטומה. כמו כן האגוזים הישנים יותר מקבלים הצטמקות שבאה לידי ביטוי במראה החיצוני של האגוז. ולכן: באם האגוזים נראים בריאים שלימים ובהירים, די להתבונן חיצונית לראות

שאינן סימני כירסום ושאר סימנים מחשידים, כמו כן לעשות בדיקה מידגמית שאינן נגיעות פנימית ודי בכך. [יש לשים לב שפעמים בתהליך הקילוף של הקליפה החומה, חלק מפירוורי הקליפה נכנסים לתוך האגוז דרך החור הטבעי, ואינם קשורים לנגיעות בחרקים. ורק פירורים שצורתם אחידה מהווים סימן לחרקים].

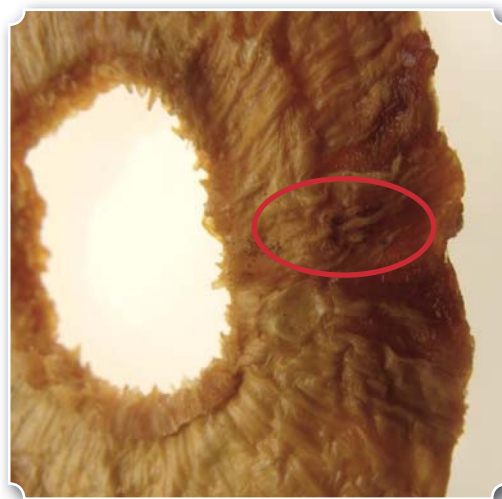
באם האגוז נראה מצומק, וק"ו באם יש עליו סימני כירסום או שאר סימנים מחשידים, חובה לחצות כל אגוז לשניים ולבדוק שאינן נגיעות פנימית סמויה.

זחל עש מגיח מתוך אגוז בוגדוק

אגוזים ושקדים קלופים וקצוצים: בקלופים יש להתבונן חזותית שאינן קורים או סימני כירסום וכיו"ב. ורצוי לסננם במסננת בעלת חורים גדולים, ולבדוק בנשורת באם יש חרקים או סימני חרקים. וכך יש לנהוג באגוזים ובשקדים טחונים או קצוצים.

אננס: טרי בחזקת נקי. - לאחר הקילוף, יש להוריד גם את המשקעים שיש מהצד החיצוני, כיון שהם משמשים כמשום מסתור לחרקים חיצוניים. **אננס מיובש** יש להסתכל חזותית, שאינן חרקים שנדבקו על המוצר.

אוכלוסייה של מזיקי מחסן על אננס מיובש

גויאבה: טרייה, יש לקלף את הקליפה מהפרי, להתבונן חזותית על כל שטח הפרי, במידה והכל בריא לחלוטין ואינן רכות יתירה, ניתן לאכול את הפרי. במידה ויש חשש כלשהו מחמת רכות או מחמת סימני חדירה לתוך בשר הפרי, יש לפרוס את הפרי לפרוסות ולבדוק בכל פרוסה אם ישנם זחלים. [ניתן גם לכתחילה לחתוך לפרוסות ללא הסרת הקליפה,

ולבדוק כל פרוסת פרי, רק שיש לבדוק חזותית באם יש כנימות מגן על גבי הקליפה - הכנימות יורדות בקלות בשפשוף קל].

הפירות לאחר ייבושם בשמש

הפירות לאחר התפחה במים חמים כ - 10 דקות, בהגדלה חלק מן החרקים - כנימות ותריפסים - שנמצאו

גוג'י ברי: הוא פרי יער של שיח רב שנתי, ובשנים האחרונות יש פירסומים רבים על המעלות הבריאותיות של פירות הגוג'י ברי נשמעים בשנים האחרונות, לצורך כך ביצענו בדיקה במעבדה, ומתברר כי כנימות עלה ותריפסים שוכנים בצמח ובעליו בזמן הגידול, ונותרים בתוצרת גם לאחר ייבוש. כיון שרוב הייבוש הוא בשמש, ולא עובר ניקוי כדבעי קודם הייבוש, הרי שבבדיקות על המוצר ביבש נמצאו כנימות רבות שנצמדו עם הייבוש על הפירות עצמם, וכן בין הפירות המיובשים, ולדוגמא בחודש אייר תשע"ד, בדקנו במעבדה אריזה של 200 גרם ממוצר זה, ולאחר שהתפחנו במים חמים, ושפשפנו כל פרי, נמצאו 50 כנימות עלה, ועוד כמות של תריפסים [ראה תמונות].

על כן, בתוצרת טרייה, לאחר הפרדת העלים, מסתמא די בשטיפה קודם האכילה [לא נבדק בפועל], אולם בתוצרת שמיובשת שזה רוב השיווק היום במרכולים, כיון שלא מבצעים ניקוי והפרדה בזמן הייבוש, וכאמור החרקים נשארים תפוסים על הפירות, ואי אפשר לטפל בפירות בעודם מצומקים. לכן אם התוצרת שלפנינו נגועה כמעט אי אפשר להשתמש בתוצרת זו,

מחמת החובה להתפיחה במים ולשטוף אחד אחד [כעין פעולת הבדיקה בצימוקים]. על מנת לוודא את רמת הנגיעות של המוצר, יש לבדוק מידגמית את מצב התוצרת, באופן הבא:

סינון במסננת עם חורים גדולים, ולבדוק בנשורת, אם נמצאו חרקים, יש להימנע מלהשתמש או לנהוג כנו' לקמן. ואם נמצא נקי, יש לבצע את השלב הבא [אפשר אף לכתחילה לבצע רק את הבדיקה באופן הבא].

בדיקת מידגם מהתוצרת, לקחת חופן מהפירות ולהשרותם במים חמים לכ 10 דקות, עד אשר יתפחו טוב, ותוך כדי השרייה ישפשף בידו את הפירות, ויתבונן אם צפים חרקים, [באופן שישפוך את כל המים אל מסננת דקה של 50 מ"ש לפחות, ויעמידה תחת אור ויראה את אשר יש על המסננת], במידה ונמצא נקי, אפשר להשתמש בשאר התוצרת. ובמידה ונמצא נגוע, יש להימנע מלהשתמש בתוצרת, או לחילופין להשרות את כל הכמות במים חמים ולשפשף כל פרי היטב מכל צדדיו.

"אילן אילנמה אברך פירותיך מתוקים... יהי רצון שגל נטיעות שוטטעים ממך יהיו כמותך"

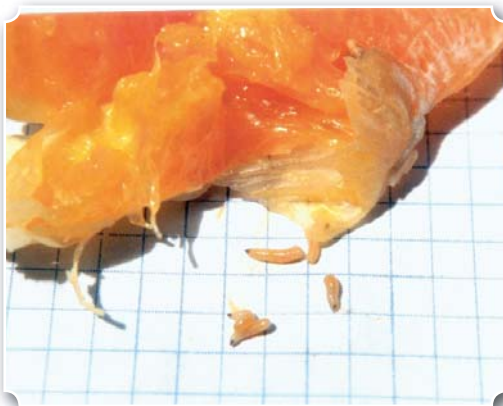
ט"ו בשבט בהלכה ובמנהג

דובדבנים: טריים מגידול בא"י או מעובדים מגידול זה - בחזקת נקיים. תוצרת ממקור אחר: בשימורים בסירופ, יש חשש גבוה לחרקים וחובה לבדוק כל פרי (עדיף לקחת את הזן החמוץ וללא גרעינים). מיובשים/מצומקים - עדיף להימנע כיון שהבדיקה קשה מאד. מסוכרים - יש לעשות בדיקת מדגם ואם הכל נמצא נקי סימן שמקור הסחורה מגידול נקי, ומותר בשימוש.

רימות זבוב הפירות, בדובדבן שהיה מיועד לעיבוד

הדרים: יש להתבונן ויזואלית סביב כל הפרי לראות אם יש כנימות על גביו. במידה ומוצאים כנימות, אם הם בודדות ניתן להורידם בשפשוף ידני, ובמידה והם רבים כדאי להשרותם במים עם חומר ניקוי [לרככם] ובעזרת מברשת קשה לשפשף את הפרי מכל צדדיו, ובכך מובטח נקינותו. במידה ורוצים לקלף ללא נקיון מוקדם, יש לשים לב לאחר הקילוף שלא עברו חרקים על בשר הפרי [ורצוי לשוטפו תחת ברז מים]. במטעים שאינם מטופלים, או אף במטעים מטופלים כאשר מתגלה ריעותא כגון פרי רך או סימני חדירה, לאחר הקילוף, יש להתבונן היטב סביב הפרי באם נראים סימנים מחשידים. במידה ונמצאו סימנים, יש לבדוק כל פלח ופלח שהוא נקי ושאינו בו זחלים של רימות הזבוב.

רימות של זבוב הפירות בתפוז

זיתים: יש להתבונן חזותית אם יש כנימות מגן על גבי הזית [במידה ולא יורד בשפשוף קל, אינו אלא פגע טבעי]. כמו"כ בהתבוננות יש להבחין אם ניכרים סימני עקיצה של הזבוב [צבען כחלחל במקצת, ומקום הדקירה שקוע קמעא]. פעמים רבות שישנם שינויי צבע טבעיים כגון מלחץ או ממכות הניתנות על העץ בזמן המסיק

חורי יציאה של הבוגר מתוך הזית. למעלה מימין כנימות מגן ע"ג זית

זחל עש בתוך חרוב

וכו', ואינם סימן לנגיעות. בכל מקרה של ספק יש לפתוח את מקום המכה, ולראות אם יש מחילה או סימני נבירה, [בזיתים שחורים דרושה התבוננות יתירה עקב קושי הזיהוי מחמת הצבע].

הבוש: ראה לעיל באופן בדיקת הגויאבה.

חרוב: יש לבחור תוצרת של חרובים יפים ושלמים, ולהשתדל מאד שיהיו נקיים ומבריקים [דבר המעיד על טריות]. רצוי להשרות את החרוב במים מספר דקות ובכך

לרככו, ולחצות עם סכין את החרוב לאורכו, ולהתבונן שאין בפנים סימני כירסום, גללים, קורים ושאר סימנים מחשידים. במידה ונמצאו סימנים מחשידים יש לחתוך את המקום הנגוע ולבדוק היטב בשאר המקומות. הבדיקה בחרוב קשה מאד עקב מקומות המסתור שיש לזחלים, ולכן יש להתבונן היטב, או להמנע כלל מלאכול חרוב שנמצאו בו סימנים להימצאות חרקים.

זחל של עש המחסן בתוך משמש מיובש

משמש מיובש: עקב הצטמקות הפרי, סימני החדירה של הזחלים לפרי אינם ניכרים כדבעי.

על כן, יש לשטוף את הפרי מבחוץ. לפתוח את הפרי ולהתבונן ממול מקור אור שאין בו חרקים או זחלים - לעיתים בתוך מירקם הפרי.

פירות יער:

אוכמניות: תוצרת הנקנית בשווקים הוא מגיע ממוטעים מטופלים והוא בחזקת נקי

מחרקים ואינו חייב בדיקה פנימית, אלא אם כן נמצאה ריעותא, כגון שהפרי רך מידי, או סימני חדירה לתוך הפרי. פרי שנלקח מצידו הדרכים או מגידול בר אחר, כאמור הוא בחשש גדול של נגיעות, ועקב הגודל הקטן של הפרי קשה לבדוקו חזותית, ולכן יש לחצותו לשניים ולבודקו שאינו נגוע. בתוצרת קפואה, יש מדינות בהם התוצרת נקייה יותר ויש פחות, יש לרכוש תחת כשרות מהודרת המקפידה על ניקיון מחרקים, כאשר אין מידע מספיק יש לעשות בדיקת מידגם גדולה [מעל שיעור מיעוט המצוי כלומר 10%] ואם התוצרת נמצאה נקייה מסתבר שזה משטחים מטופלים.

"אילן אילנמה אברך פירותיך מתוקים... יהי רצון שגל נטיעות שוטעים ממך יהיו כמותך"

אסנה - פטל שחור: בפרי האסנה תתכן נגיעות חיצונית ופנימית של זחלים שונים ועקב מבנהו המיוחד הן בצד החיצוני והן הפנימי, קיימים מקומות מסתור רבים, והבדיקה קשה, והמעונין להתאמן ולבדוק, ינהג כדלהלן: מסירים את עוקץ הפרי, משרים את הפירות בחומר השריה למשך כ- 5 דקות, שוטפים היטב את כל פרי בפני עצמו תחת זרם מים חזק. מתבוננים היטב בכל פרי ופרי תחת מקור אור או במקום מואר היטב, אם אין מצויים זחלים או סימני כירסום של זחלים, ואם

פסוקאי בינות לגרגרי האוסנה

אין חרקי שדה. יש לתת תשומת לב מיוחדת לאיזור העוקץ של הפרי, ובין הגומות החיצוניות של הפרי. [פעמים רבות יש כעין "קוים" שהם "שערות" שעל הפרי ואינם חרקים]. באם נמצא הכל נקי מחרקים או מסימנים מחשידים. יש לפתוח מידגמית כמה פירות ולהתבונן שאין בפנים זחלים. במידה ונמצא נקי הפירות מותרים באכילה. במידה ונמצא איזור בפרי רך וממוסמס חובה לפתוח ולראות אם יש בו רימה של זבוב הפירות. במידה ונמצא נגוע, חובה לפתוח את כל הפירות. בפירות שהם ממטעים שאינם מטופלים, יש להימנע מלהשתמש בהם כלל.

פטל אדום: בשונה מהפטל השחור, ענפיו של הפטל האדום אינם קוצניים, ובפטל האדום יש נטייה של התפרקות הפרי עם הקטיפף שלו, ובמרכז הפרי יש חלל כאמור, בפרי הפטל להבדיל מהאסנה יש חלל פנימי והוא משווק ללא העוקץ, חלל זה משמש מקום מסתור לחרקים הרבים המצויים בפרי זה. בפירות שנלקחו ממטעים מטופלים יש להשרות את הפירות בחומר השריה למשך כ- 5 דקות, שוטפים היטב את כל פרי בפני עצמו תחת זרם מים חזק. מתבוננים היטב בכל פרי ופרי תחת מקור אור או במקום מואר היטב, אם אין מצויים זחלים או סימני כרסום

פסוקאים בינות לגרגרי הפטל [בעיגול הכחול] כניחת עלה [בעיגול הצהוב]. למעלה משמאל זחל עש על גבי פטל קפוא המשווק עם כשרות מהדרין

של זחלים, ואם אין חרקי שדה. יש לתת תשומת לב מיוחדת לאיזור העוקץ של הפרי, ובין הגומות החיצוניות של הפרי. באם נמצא הכל נקי מחרקים או מסימנים מחשידים. יש לפתוח מידגמית כמה פירות ולהתבונן שאין בחלל הפרי זחלים. במידה ונמצא נקי הפירות מותרים באכילה. במידה ונמצא

כה

נגוע, חובה לפתוח את כל הפירות. כמו כן במידה ונמצא אזור מסוים בפרי שהוא רך מאוד, יש לפתוחו ולראות שאין בו רימות של זבוב הפירות. פירות ממטעים שאינם מטופלים, אין להשתמש בהם כלל.

תות עץ: פירות הגדלים בארץ ישראל שהם גידול בר ולא מטופל, כגון בצידי הדרכים ובחצרות הבתים, הם בחשש נגיעות גבוהה והניקוי שלהם קשה ביותר ויש להמנע מהשימוש בהם]. מאידך הגדלים במטעים מטופלים בארצות העולם. הם מחד מרוססים ומטופלים, ומאידך זה לא בשלימות וניתן למצוא את החרקים מטיילים על הפרי או נחבים בין גרגרי הפרי הצמודים. ולכן חובה להשרות את הפירות למשך כדקה וחצי במים עם חומר ניקוי תוך כדי סיבוב הפירות בתוך המים. ולאחר מיכן באמצעות מברשת רכה לשטוף ולהבריז כל פרי תחת ברז המים. פירות רכים אין להשתמש בהם כלל מחשש לנגיעות פנימית.

עש מחסן על גבי צימוק

צימוקים: בצימוקים יש לזכור, כי תוצרת של ענבים שנכנסו עם נגיעות לתהליך הייבוש, יכולים להישאר גם עד התהליך הסופי. ובנוסף, יש חרקים שמתווספים בהמשך התהליך, כגון בכל תהליך הייבוש בשמש, שהענבים חשופים לחרקים הן מעופפים מזדמנים, והן זבובי התסיסה המגיעים תוך כדי הליך הייבוש, וניתן לראות את הגלמים והרימות על גבי הפירות. אמנם בדרך כלל בתהליך הניקיון והשטיפות הנזכר לעיל, באם הוא נעשה כנדרש ובפיקוח נכון, התוצרת אמורה לצאת נקייה, אלא שלא תמיד הדברים

נעשים כנדרש. זאת ועוד, שבתום הייבוש תוך כדי האחסון, יש בנוסף חשש של פגיעה על ידי מזיקי מחסן שונים בוגרים כגון חיפושית [אורזית] משוננת חזה, הפוגעת בכל הפירות היבשים, או זחלי עש שונים. ובאחסון לקוי מאוד ובפרט במקומות לחים, ניתן למצוא גם אקריות המחסן שתוקפות את התוצרת. ובפרט בתוצרת שנארזת באריזות גדולות ומשווקת כך עבור חברות שיווק קטנות שהם אלו שאורזות, ועד תום התהליך בחברות אלו, הצימוקים מאוחסנים, ועלולים להיות מותקפים בשנית על ידי מזיקי מחסן שונים. כמובן שגם לאחר האריזה, אם היא איננה אטומה כנדרש, הצימוקים עלולים להיות מותקפים בחנות או אצל הצרכן.

עיקר הנגיעות בצימוקים היא בין הצימוקים או מחרקים הנצמדים לפירות. מכיוון שהצימוק מיובש ומכווץ, יש צורך להתפיח מחדש את הפירות בכדי לוודא את רמת ניקיונו, ולהשיר כל מה

"אילן אילנבמה אברך פירותך מתוקים...
הי רצון שגל נגיעות שוטעים ממך יהיו כמותך"

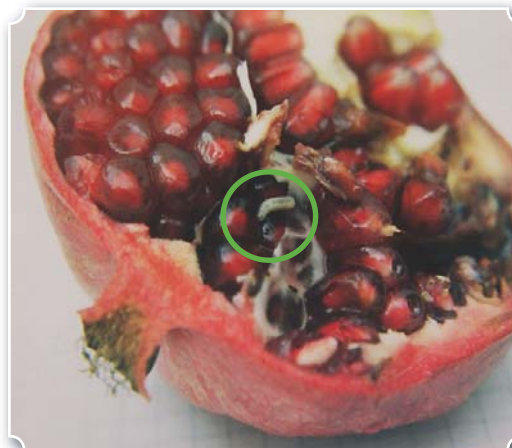
ט"ו בשבט בהלכה ובמנהג

שדבוק על הצימוקים או ביניהם. לצורך כך, יש להכין קערה שקופה עם מים חמים, לקחת כמות של כ-10% מהתוצרת, להשרות במים חמים למשך כ-15 דקות ותוך כדי שהם במים להכניס את היד ולשפשף את הפירות [אין צורך בחזקה], ובתום הזמן לבדוק האם צפים חרקים על פני המים [לעיתים צפים על פני המים גלמים של זבובי תסיסה, ואינם נראים כחרקים או סימן להימצאות חרקים, למי שאינו רגיל בבדיקת חרקים, ויש להיזהר בזה]. באם נתגלו חרקים במדגם, עדיף שלא להשתמש בכל האריזה, כיון שבדיקה כללית של התוצרת בדרך זו איננה קלה ולא תמיד בטוחה. במידה ונמצא נקי, יש לבצע בדיקה כללית ויזואלית של שאר הצימוקים היבשים, ואפשר להשתמש בהם כמות שהם.

רימון: פירות שמגיעים מחקלאים בשיווק מסודר, הם בדרך כלל נקיים. אולם פעמים ובפרט בשנים מסוימות ניתן למצוא נגיעות של זחל "זבוב הפירות" [יש שנים שיש ריבוי גדול מאד של פגיעת הזבוב], ולכן למעשה ראוי לבדוק ויזואלית את הרימון לאחר חצייתו לשניים, ולראות שאין אזורים כהים יותר בתוך הפרי או רכים יותר. במידה ונמצאה נגיעות של זחל, יש להקפיד ולבדוק היטב את כל התוצרת. בתוצרת המגיעה ממטעים שאינם מטופלים, חובה לבדוק היטב קודם האכילה. ראשית יש להתבונן על צידו החיצוני של הפרי ולהתבונן אם יש חורי נבירה. כמו כן יש להתבונן באם יש כנימות ממוגנות על גבי הקליפה [במידה והם אינם יורדים בקלות, הם כתם בלבד ולא כנימות], באם יש כנימות יש לשים לב בזמן חציית הפרי או קילופו שהכנימות לא יעברו

בעיגול, חרקים שצפו על פני המים בתום ההשרייה

רימון זבוב בתוך הרימון

זחל כחליל הרימון בתוך הרימון

לתוך הפרי. לאחר חציית הפרי לשניים יש להתבונן שאין זחלים, איזורים נגועים וכו'. במידה ונמצאו אזורים נגועים יש להסירם מהפרי. במידה ונמצאה נגיעות של זחלים יש לנהוג זהירות יתירה בבדיקת יתר הפירות. הנקודות השחורות בתוך גרגרי הרימון, אינם סימן לחרקים, אלא מגידול טבעי. כמו"כ הפירורים שבכתר הרימון אינם סימן לנגיעות אלא אבקנים של הפרח.

זחל עש מחסן על שזיף מיובש

אורזית מחסן על שזיף מיובש

שזיף מיובש: בשזיף טרי קיים חשש לזחלים ורימות שאף אם בתהליך הייבוש הם מתים עדיין הם נשארים בשלמותם ואסורים באכילה. ולאחר מות הזחל הוא משנה את צבעו לחום או שחור כהה, בנוסף יש לחוש לחרקי מחסן מסוגים שונים ובצבעים שונים.

על כן קודם האכילה יש לשטוף היטב חיצונית את הפרי תוך שפשוף כל הפרי בעזרת האצבעות. במידה ואין ניכר סימני חדירה או עקיצה, יש לפתוח בדיקת מידגם [אם אפשר יש לבדוק לכל הפחות 5% מהתוצרת] של הפירות ולהוציא את הגלעין, ולבדוק אם אין זחלים, במידה ונמצא נקי. מותרים כל הפירות באכילה. במידה ונמצאו חרקים יש לפתוח את כל הפירות ולשוטפם תוך כדי שפשוף.

תאנה: בתאנים הנגיעות גבוהה ביותר. ככלל יש לחלק בתאנים בין הסוגים השונים, בין טרי לבין מיובש, ובין סוגי המיובשים השונים. בתאנים ישנם סוגי גידול של מטעים שאינם מטופלים ונמכרים בצידי הדרכים שנגיעותם מרובה מאד. לבין גידול תאנים

במטעים מטופלים ומסחריים שהם נקיים יותר. כמו"כ יש להבדיל בין זנים פרתנוקרפיים = הפריית בתולין, כגון זני "קדוטה" "בלאק מישן" ויש זנים שחייבים הפריה והם בעיקר הזניים התורכיים כמו הזן "סמירנאי". כמו"כ יש את הזנים שהבכורות [=הפרי המבכיר] אינם זקוקים להפריה ואילו הגל השני של הפירות זקוקים להפריה כגון הזן "נצרת" (בוסני). ההאבקה של התאנה מתבצעת

"אילן אילנמה אברך פירותיך מתוקים... יהי רצון שגל נגיעות שוטעים ממך יהיו כמותך"

על יד צרעה המיוחדת לתאנה ונקראת צרעת התאנה [בלאסטופגה]. בנוסף לצרעת התאנה ניתן למצוא רימות של זבוב הפירות בתוכי התאנה, או רימות של זבוב התאנה על גבי בשר הפרי תחת שכבת הקליפה החיצונה. או נגיעות חיצונית של כנימות מגן. כיון שבעונה זו אנו נפגשים רק עם התאנים המיובשות על כן נפרט את הבדיקה בהם [אופן הבדיקה בתאנים הטרויות ניתן לראות בספרי "תולעת שני" כרך שלישי באריכות]. בתאנים מיובשות מעבר לחרקים הקודמים שמתייבשים עם הפרי וצבען הופך מלבן לחום. יש חשש לחרקים מחסן רבים כגון זחלים של חיפושית התסיסה או עש הדבלים בצבע לבן או לאחר מיתתם בצבע חום. חיפושיות ואורזיות מחסן. לאחר שטיפה חיצונית טובה מאד. בפרט באיזור הפתח, או במקומות שהתגבשה הרבה אבקת סוכר לבנה, וכו'. [במידה וניכרים אקריות חיות הנובע מאיחסון ממושך יש להמנע מלהשתמש בתאנים אלן]. לאחר פתיחה התאנה יש למתוח את התאנה כך שתהיה פתוחה לחלוטין לא קפלים, במידה ויש מקום שחור מרובה יש להסירו כיון

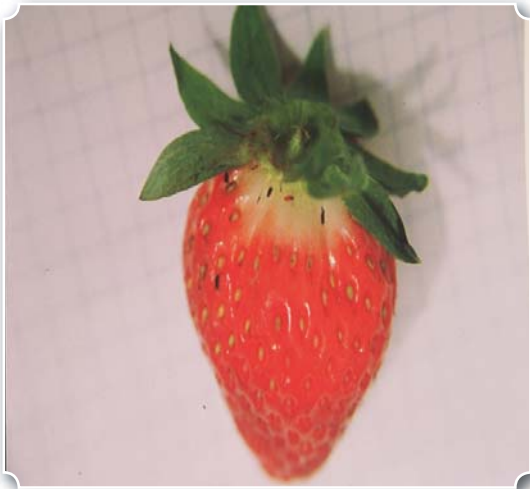
רימות של זבוב הפירות תחת הקליפה של התאנה

זחלים בתוך תאנה מיובשת

שקשה לבדוק שם, את שאר התאנה יש לבדוק נגד מקור אור המשקף כל עצם זר ולהסירו. ככלל יש להעדיף תאנים לחות וצבען בהיר ולא כהה, ואין ריבוי "גבישי סוכר" על גבי התאנה.

תות שדה: במחקר ארוך ומקיף שערכנו מגידולי ארץ ישראל ומגידולי חו"ל, על החרקים המצויים בתות שדה. מתברר שבכל המקומות נמצאו אותם נתוני נגיעות. וזה כולל תותים מחלקות רגילות, חלקות אורגניות, תותים ישר מן השטח ותותים לאחר שעברו שטיפה במיתקני שטיפה במפעלים שונים. ואף תותים לאחר שעברו תהליך הקפאה. ובכל הסוגים נמצאו חרקים. הסוגים העיקריים הם: תריפסים כולל ביצי תריפס שבקעו מהם זחלים. פסוקאים. אקריות אדומות ואקריות שקופות, עכבישים. חיפושיים. זחלי עש וכנימות עלה. גם באותם תותי שדה שנמצאו בהם ביצי תריפס, והנחנו להם לבקוע, לאחר שיצאו הזחלים הם נצפו [באמצעות מיקרוסקופ דיגיטלי כשהכל מתועד

פסוקאי בצבע אדום על החלק הלבן של הפרי - קל לזיהוי

זחל תריפס בן יומנו, נותחבא בתוך הכיס שע"ג התות

אופן ההשריה עם חומר גיקוי

וניתן לצפייה באתר המכון] נכנסים לכיסים שעל גבי התות, ואף מתחפרים בחלקם תחת הגרעין הנמצא בתוך הכיס [אולם ההתחפרות לא הייתה מוחלטת]. תותים אלו עם הזחלי תריפס, עברו את השטיפה דלהלן ואף הם נמצאו נקיים. בתום ביצוע כל הבדיקות, הוצגו המסקנות הבאות: א. ברור כי כל החרקים נראים וניכרים לעין, כפי שהובחנו רוב החרקים בבדיקה ויזואלית בלבד. כולם ניכרו ברחישתן בבירור. ניכרו במחוישיהם. ניכרו גם לאחר מיתתם באיבריהם והרוב המוחלט ניכר בגופו ממש גם לאחר מיתתו. ב. למעשה אף חרק לא נמצא מחופר ממש להוציא חרק [עכביש] שהתחפר עקב התהפכות כאשר הגורם האנושי הוא שגרם לכך. כמו כן הזחל תריפס החי התחפר ויצא אולם עדיין מכל קצוותיו הוא נותר בחוץ באופן ששפשוף ידני או ספוג היה מסיר אותו. גם בעבר שמצאנו התחפרות, היא הייתה נדירה וגם אז היו חלקי החרק בחוץ באופן ששפשוף היה מוריד אותו. ג. נראה בבירור שבשטיפה ראויה מספיק וק"ו באם יש תוספת שפשוף ידני על פני כל התות. ואין כל צורך לחייב לקלוף או לחייב טחינה. והגם שיש מקרים נדירים של התחפרות, [הגם שבכל ה - 471 תותים שנבדקו בבדיקה זו לא נמצא ולו אחד], עדיין אין מיעוט זה מחייב קילוף, זאת ועוד שגם לאחר ההתחפרות עדיין חלק מהחרק נותר בחוץ ובשפשוף הוא אמור לרדת.

מהמסקנות הללו הומלצו לניקיון התות כדלקמן: תות אף מהמטעים היותר מטופלים זקוקים לניקוי, ק"ו בשטחי בר או ממקומות שאינם מטופלים [כגון סחורה נכרית המגיעה לשווקים בשנת השמיטה]. אופן הניקוי הוא כדלקמן:

- א. יש לבחור את התותים השלימים, היפים, ולא את "התאומים" או הסדוקים.
- ב. להוריד את הפרח הירוק שבקצה הפרי עם חתיכה דקה של בשר הפרי.
- ג. להשרות את התותים במי עם חומר ניקוי [כגון סטרילי או אמה] למשך דקה וחצי [לא יותר כדי שהפירות לא יתקלקלו]. ולסובב את הפירות בתוך הכלי עם החומר.

ד. להוציא את כל הפירות מהחומר ולשטוף מהסבון.

ה. לשפשף כל פרי תחת ברז מים עם ספוג או מברשת רכה על כל חלקי הפרי ובפרט במקומות המסתור.

ו. פרי שיש חשש לחדירה או שהוא רך מידי וכיו"ב יש לחצותו לשניים. את שאר הפירות אין חובה לחצות לשניים.

ברוך השם, בשנה זו שנת תשע"ח לאחר שנות מחקר ונסיונות, זכינו לברך על המוגמר אצל אחד מבכירי החקלאים שעוסק בתחום של "נקי מחרקים" והצלחנו להוציא תות שדה טרי ונקי מחרקים, באופן שפטור לחלוטין משטיפה וקל וחומר מבדיקה.

עיקר העבודה נעשית מעבר לגידול המיוחד, במכונות המיוחדות שמטפלות בתות טיפול מיוחד, ובנוסף סוג אריזה מסוים, המבטיח נקיות וטריות.

יש לשים לב לשיווק אחר גם הוא חדש, שדורש להוריד העלה ולבצע את השטיפה, ולכאורה אין בו כל כך מהחדש.

מומלץ! לא להשתמש כלל בפירות תות שדה קפואים, ללא כשרות מיוחדת גם על עניני חרקים,

לא

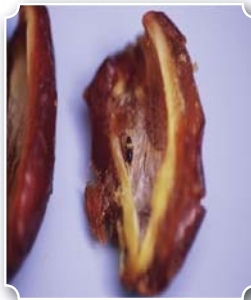
כיון שעל אף שגם בהם אפשר לנקות היטב, עדיין הניקוי קשה מאד לאחר הפשרת התות כיון שהוא רך מאד, וקשה ביותר. ב"ה בעונה זו, יש תותי שדה המשווקים בחזקת נקיים מחרקים מגידול מבוקר ומפוקח ע"י משגיחים מומחים, וראוי לקחת תוצרת מחברות אלו בלבד, ולהימנע מכל חשש.

תמרים: לכתחילה יש להעדיף להשתמש בתמרים הלחים שהם בדרך כלל בחזקת נקיים, יותר. ובבדיקה ויזואלית חיצונית אפשר לזהות אם התמר בחזקת נקי.

באם משתמשים בתמרים יבשים, חובה לחצות את התמר לשניים ולאחר הוצאת הגלעין, להתבונן שאין חרקים וזחלים. כיון שפעמים רבות הזחל מקבל את צבע המזון שהוא אוכל, וככלל לאחר הייבוש הגוון שלו הופך להיות חום כגוון התמר, ויש קושי לזהותו, ולכן יש להתבונן על התמר

ממול מקור אור, וכל גוף זר חובה לבדקו. כתמים כהים יותר או גבישי סוכר אינם מהווים סימן לנגיעות בחרקים.

יהי רצון מלפני אלוקי השמים, שיתברכו כל פירות האילנות למטה, ויושפע שפע ברכה והצלחה ממקור האיל"ן למעלה, עלינו ועל כל עמו ישראל בכל אתר ואתר.

(מתוך התפילה על האתרוג לרבינו הבא"ח זיע"א)

"אילן אילנמה אברך פירותיך מתוקים... יהי רצון שגל נטיעות שוטעים ממך יהיו כמותך"

ט"ו בשבט בהלכה ובמנהג

לרגל הוצאת הספר החדש "ישמח ישראל"

דרושים וחידושים

מצוות הארץ וכשרות המאכלים
מעגל השנה והחיים, חידושי תנ"ך וש"ס
מאת ראש המכון שליט"א

חדש

35 ₪

מבצע מיוחד

על כל ספרי הגאון רבי שניאור ז. רווח שליט"א ראש המכון

תולעת שני כרך א
דיני חרקים בזמן
וקפידה אנטומולוגית
בליחי המונח

תולעת שני כרך ב
טפילים בזנים
ובצמח ים
בליחי מאת המונח

תולעת שני כרך ג
חרקים בזמן מן הצמח,
ירקות ופירות
בליחי מאת המונח

תולעת שני כרך ד
חרקים בזנים,
קטניות
ומצוי מוזן מעובדים

סדרת כשרות המזון

ש"ת חלקת השדה כרך א
חלה ושביעית
עולה, כלאים,
חלה ושביעית

ש"ת חלקת השדה כרך ב
תרומות ומעשרות,
בבילות הארץ
ומתנות עניים

ש"ת חלקת השדה כרך ג
תרומות ומעשרות,
חלה ושביעית
ובבילות הארץ

ש"ת חלקת השדה כרך ד
איסור חדש, ערלה, כלאים,
חלה, תרומות ומעשרות,
שביעית ובבילות הארץ

סדרת "ש"ת מצוות הארץ"

ביכורי השדה אדל

קצירת השדה (ישן) 20 ₪
הלכות תרומות ומעשרות

תבואת השדה 40 ₪
דיני הפרשת חלה הלכה למעשה
עם סקורות ושינויים,
עכ כרס דרוח חקן

שביעת השדה 40 ₪
הלכות שביעית,
הלכות ססוקות עם מקורות

עץ השדה 40 ₪
הלכות ערלה
ונטע רבעי הלכה למעשה

בבילות השדה 35 ₪
הלכות בבילות ארץ ישראל,
כולל מפה צבאית מצורפת

סדרת השדה - הלכות פסוקות

ש"ת שש משדר
ש"ת על אורח חיים ועל חלק יורה דעה,
כולל קונטרס 'חולעים שבכשר הדגים'

נושאים נבחרים מן המאמרים שבספר

- מבוא על חיי היהודים בכפרים טביא ואידרן
- המקור למנהג העולם לערוך 'חתונת הזהב'
- הדמיון בין יצירת האדם מן העפר להפרשת חלה
- לידה היא כעין הפרשת חלה
- הדמיון בין ברית מילה למעשרות
- ברכת פרי בטן ופרי אדמתך בדרך הסוד
- טעמי מצות ערלה בדרך הפרד"ס
- עבודת הבירורים באכילה וחשיבות הזהירות והדקדוק בכשרותה
- האם דבר האסור מאוס מצד הטבע או מחמת הציווי?
- "ואנכי תולעת ולא איש" - ביאור בדרך הפרד"ס והצחות
- מעלת חג הסוכות שחל בשבת בשנת השמיטה
- ביאורים ברמזי הפיוט 'סוכה ולולב לעם סגולה'
- עבודת האדם לפרגטתו היא מצד חסרון
- סגולת אמירת 'בן פורת יוסף'
- הבחנת שפע התלוי במזל
- מפני מה נמשלה התורה לטל ומטר
- מנין השנים שהיה רבי אלעזר בן רשב"י בעליית הגג אחר פטירתו

להזמנת עד הבית
התקשרו למשרדי המכון,

03-9030580

פקס: 03-9030891

אימייל: macon1@bezeqint.net

ת.ד. 176 אלעד 4031003

*המבצע עד גמר המלאי

יממה המוקד

המכון למצוות
התלוליות
בארץ

03-9030580

שאלות ותשובות